

22

Cutezanțele spiritului hîrbuiește existența. Dar apoi cu ce pași delicați nu călcăm pe fărîmele ei! Ne pedepsim excesul de curaj și căutarea impudică de adevăr în calda înduioșare pentru rămășițele firii, măcinată de duhul hrăpăreț.

Ce-i mai superb ca mîndria cugetului plutind peste toate și descinzînd din cînd în cînd cu inspirată răutate printre lucruri! Un spirit dornic de aventuri e neînduplecat și cinic, plin de îndoieli și de rînjete. Ne înălțăm prin fierea vastă ce sfredelește aspectele și aruncă otrăvuri în aparențe, pentru a le gusta destrămarea și a le despuia de-o fascinație vană. Cunoștința devine întreprindere și acțiune, în patimi de hienă filozofică și-n deliruri lucide de șacal. Deodată ți-ai oprit zborul și-ai scoborît cu aripile adunate să-ți înfigi ghearele în realul de sub tine. Spiritul e vultur și șarpe, unghii și venin. Cîți colți ți-au rămas în lucruri este o întrebare pentru adîncimea duhului. În cunoaștere se dezvăluie instinctele fiarei de pradă. Vrei să stăpînești totul, să-l faci al tău — și dacă nu-i al tău, să-l sfărîmi în bucăți. Cum ți-ar scăpa ceva, cînd setea ta de nesfîrșit răzbește bolțile și mîndria înalță curcubeu peste prăpădul ideilor?!

O dată ce-ai pustiit firea și chipurile ei, semeția se îmblînzește și învăluie cu păreri de rău deșerturile din urma pașilor ei. Atunci începi să fii *uman* cu lucrurile moarte și fierea se preschimbă-n untdelemn pe rănile ființei. Cunoașterea însîngerează realul. Orgoliul spiritului se întinde peste el ca un cer asasin.

Dar de cîtă duiosie nu sîntem capabili, cînd întorși din apriga aventură, ne aplecăm cu ochi umeziți spre grădinile aparenței desfundate de foamea noastră de adevăr ! Nu luăm în brațe ființele lovite de sulitele spiritului și nu se întorc spre noi săgețile ce le-am trimis spre ele ? Te împaci cu lumea și sîngeri. Dar în suferința ta e-o bucurie atît de darnică, încît adie cu aripi invizibile pe toți căzuții ucigașelor tale treziri. La capătul drăceștilor avînturi ale spiritului, te transfigurezi într-o mărinimie, ce răscumpără siluirea farmecelor zadarnice, fără de care nu poți trăi !

28

Cei roși de neajunsul peisajului ființei, mîncați de înșirarea deșartă a ceasurilor, cu ce bucurie nu se dăruiesc străfulgerărilor ce aruncă peste lucruri un cuprins arzător ! Într-un suflet atins de vidul lumii, obsesia răzbunării e o hrană dulce și întăritoare, un element substanțial în clipe, o furie ce naște sensuri peste nonsensul general. Religiile, în ura lor împotriva a tot ce-i noblețe, onoare și patimă, au infectat sufletele de lașitate, le-au despuiat de freamăte noi, de conținuturi vijelioase. În nimic n-au lovit ele mai rău ca-n nevoia omului de-a fi *el*, prin răzbunare. Ce aberație să-ți ierți vrăjmașul, să-i oferi toți obrații inventați de-o ridicolă pudoare, ca să scuipe și să palmuiască tîrîtoarele din jur, pe care instinctele te mîină să calci fioros !

Omul e om, în neîngăduințe. Ți-a făcut cineva rău? Dospește ura-n tine, răsucește-ți amarul tainic, frige-ți vinele clocotitoare. În nopți, când te cuprinde liniștea vastă, nu cădea-n uitarea destructivă a meditației — arde-ți cu durere și furie tărăgănarea cărnii, înfinge-ți veninul năpraznic în măruntaiele dușmanului. Cum ai prelungi altfel viețuirea searbădă?

Vrăjmași găsești pe unde vrei. Gîndul răzbunării întreține o flacără continuă, o sete absolută și, mai mult decît orice plăcere, te așază prezent în lume, lingușindu-ți năzuințele și anii, căci tînăr, rău, lacom de rosturi și de răsturnări, spre ce-ai crește avînturile urii și-ale furiei contrariate!

Popoarele războinice n-au fost crude și aventuroase din poftă de pradă, ci din oroarea de identitate a zilelor, din lipsa de ideal a fericii. Obsesia sîngelui derivă din infinitul plictisului, din insuportabilul păcii. Așa și indivizii. Cum ar îngădui ei să lincezească într-un căscat de nepăsare și-n voluptăți mărunte?

Ce-aș face cu blîndețea și cu celelalte lumi spre care mă îndrumă o religie fără active, deznădejdi? Ce-aș face cu liniștea mea? Nu pot să mă împac cu mine, cu ceilalți, cu lucrurile. Și nici cu Dumnezeu. Cu el în nici un fel. Să stau nătîng adorator în brațele lui reci? Dar n-am nevoie de-un culcuș de babe ostenite. Pe spinii acestei lumi mă odihnesc mai bine, și cînd mă înfierbînt devin și eu un spin în trupul Ziditorului și al zidirilor lui.

Iubesc trecutul sîngeros al Angliei, pirateria în moravuri și literatură, viforul patetic de crimă și de poezie. Există scris al vreunui neam în care stropi de sînge să izbucnească mai năvalnic în strofe? Sau vreo inspirație mai sălbatică, mai divin imorală, mai falnic asasină? Dar ce lamentabil a sîrșit acest popor la porțile parlamentului! Unde sînt pirații de altădată, ce purtau pe mări dorinți de sînge, de cîștig și de necunoscut?

Un neam cunoaște faima în epoci de aventurieri, de vagabonzi, de dezrădăcinați nostalgici, cînd ura, răzbunarea și onoarea deschid inimile spre orizonturi și fac din cuceriri îndemnul de seamă al existenței. Pe dată ce englezii au încetat să fie cruzi și au preferat fericirea cutezanței, bogăția înflăcărării, banul nebuniei, au intrat fără scăpare în apusul rușinos, în calcul, în bursă, în democrație și-n agonie. Rațiunea s-a înscăunat în viața lor — rațiunea ce omoară avîntul națiilor și al indivizilor. Un popor *așezat* — e un popor pierdut, întocmai ca un ins *cuminte*. Imperiile se fac de oameni fără căpătii, de derbedei, de lichele agresive, se conduc și se pierd de deputați, de ideologii și de principii. — Napoleon a fost un smintit din zarea bunului-simț. Franța suferea sub el „fără rost”. Dar o țară nu este decît prin aventură. Pe vremea cînd francezii iubeau să moară din pasiune și glorie, un paradox parizian era mai greu și mai hotărîtor decît un ultimatum. Saloanele hotărau soarta lumii, în dosul inteligenței se adăposteau văpăi și *stilul*

era înflorirea civilă a setei de stăpînire. Spiritul își susținea obrăznicile subtile pe excese vitale. Secolul luminilor traducea în goblenuri și lucidități granița inutilă a forței și dezamăgirile savante ale puterii.

O națiune se stinge cînd începe să *conserve* și cînd în *spleen* sau *ennui* răzbate doar obo-seala de glorie și de bravură.

Dorința de mărire și de inutilitate e scuza supremă a unui popor. Bunul-simț — moartea lui.

24 Născut din neam fără noroc, la ce-ai o-sîndi ursita mîrșavă și-ai îndulci prin lămuriri haina hărăzire? La poalele Carpaților mersul lumii trece pe lîngă om și soarele se-neacă în bălegar și în vulgari-tate. Nici un ideal nu stropește veselia mortu-ară a supușilor vremii, în preajma aceea de Răsărit.

Treaz, te ucide urîtul. Vidul agresiv al dure-roasei Patrii și pustiul ce vîntură în sufletul fi-ilor ei te mîină-n cîrciumă și în bordel, ca-n transe de periferie să uiți amarul de veacuri al țării și lipsa de podoabe pe stemele și stepele inimii. Așa te-mbeți și-njuri, ca să nu-nge-nunchi și să te rogi.

Mîhnit de-atiți neoameni, cu poiene și livezi înșeli deșertul natal. În codru, valahul s-a con-solat de urgii; în codru, tu te-ai consola de el.

A fost scris ca urmașii sîngelui dac și-a[i] altor ginți nesigure și turburi să nu-și înțelească nici un gînd în fericire și stropii noștri să înmănuncheze în șirag de nemîngîieri moșteniri de seminții înfrînte. Suspînul și blestemul au fost strategia noastră, ciobani rupti din vreo stea a destrămării, rînduiți suirilor spre cer și înjosirii în timp.

Robia nativă a stins suflarea slavei într-un neam încercat de osînde. Orgoliul făpturii îi e străin. Nici ifosul măcar nu-i cunoscut păstorilor de turme și nu de idealuri.

De-aș avea naivități de înger și credințe de copil, nici atunci n-aș fi vlăstarul lui încrezător. Din naștere cu ochiul treaz — și mai trezit încă de tărîmuri unde suflă duhul, calc sîngerîndu-mi mîndria pe cătușele sub care se boltește din începuturi popor de slugi ce-și pîngărește rostul. La vreun liman, nu va ajunge. Restriștea-i soarta lui.

Să-i născocesc chemări pe care el le dezmințe, nu mai pot. Viețuirea lui rănește tot ce senalță deasupra dezamăgirii. Orice nădejde e nesăbuire, iar a fi profet e un exercițiu de cinism.

Și inimii parcă i-a pus chingă, micimi de doină, iar darnicului Timp i-a răsucit curele să nu cumva să fugă cu pași repezi spre viitor.

— Ce nație-i asta? — te-ntreabă mintea înfigurată. Mersul ei nu s-aude-n lume.

— El se aude-n deznădejdea mea.

Gîrbovita soartă, cine să i-o îndrepte? Și cerul se strîmbă parcă scîrbit de neînfăptuirile

valahe — și din înălțime, cu dispreț, îi azvîrle, ca un plocon dorit, dezlegare de orice menire.

Încotro să privești, de cine să fii mîndru ?

Neam de nevoiași, nețarmurit în nenoroc, creat spre a mări tristețea celor născuți triști ... Într-o conștiință amurgită și obosită-n țări putrede de slavă, ce nu mai au trebuință de viitor, nesoarta valahă adaugă o umbră grea infinitului de întuneric al sufletului. Doar așa mai respiră poporul de păstori în gîndurile ce-au făcut ocolul Ninivelor trecute și prezente. Cărui alt rost ar corespunde căciuli seculare în vraja negativă a toamnelor spiritului ?

... Strămoși ce v-ați gemut anii în fluier, în mine nu mai sînteți. Cîntecele voastre n-au răsunet în doruri pline de dulci înstrăinări și de meleaguri norocoase. Alături de voi, singur mă voi stinge. Și oasele mele nu vă vor povesti pe unde mi-am pierdut onoarea măduvei și licăririle creierului.